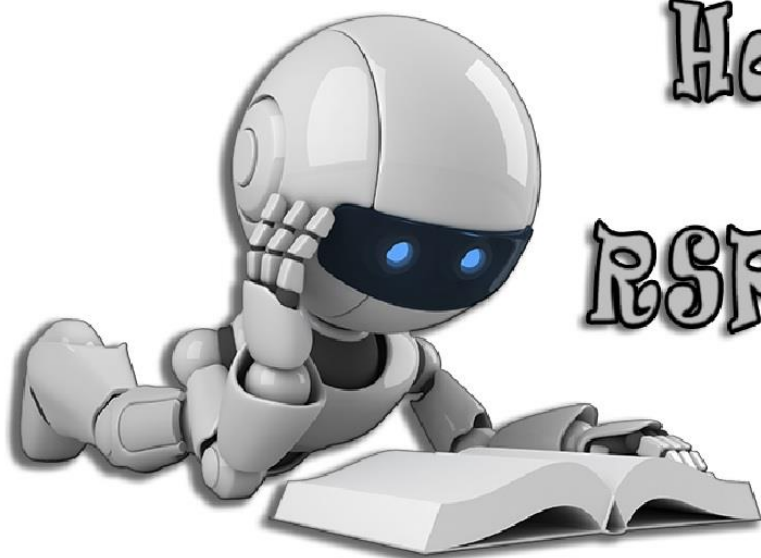

*Nechť se výsledky našeho bádání stanou základním kamenem
pro další práci.*

X. gimnazija Ivan Supek
Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

H4RSP Případová studie

Handbook 4 RSP readers

Příručka pro slabé čtenáře
(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Spolufinancováno z programu
Erasmus+ Evropské unie

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

<http://handbook4rspreaders.org/>

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Erasmus+

AGENCY FOR
MOBILITY AND
EU PROGRAMMES

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Případová studie

Hlavní složky případové studie jsou odvozeny od dvou projektových aktivit (O1.A1 & O2.A2.) vykonávaných od října 2016 do dubna 2018, taktéž z partnerských zpráv týkajících se kritické analýzy a stavu každé země.

1. KRITICKÁ ANALÝZA A SOUČASNÝ STAV

CHORVATSKO

PISA rozeznává tři základní gramotnosti: čtenářskou, vědeckou a matematickou. Průzkum PISA 2015 byl šestým v pořadí a čtvrtým zahrnujícím Chorvatsko s 5809 15-letými respondenty. Ve čtenářské gramotnosti dosáhl s 487 body podprůměrného výsledku (31. místo). V porovnání s výsledky PISA 2009 můžeme zaznamenat mírné zlepšení o 11 bodů.

Čtenářských testů PIRLS konaných již deset let se Chorvatsko účastnilo v roce 2011 a výsledek byl v porovnání s testy PISA mnohem lepší. Pouze 17 % chorvatských studentů velmi rádo čte, 53 % čte rádo a 29 % naopak nikoli. Z 57 zkoumaných zemí je v Chorvatsku nejvíce dětí, které nerady čtou.

Vztah ke čtení samozřejmě ovlivňuje školní čtenářská zkušenost. Bohužel školy nevnímají dnešní digitální svět (Prenski, 2001), v němž děti vyrůstají a který před slovem spíše upřednostňuje obraz.

Aby se rozšířilo čtení mezi studenty ve věku 15-18 let, byl v 90. letech v rámci světové a národní literatury vytvořen povinný korpus literárních textů pro všechny chorvatské školy. Pro velké množství studentů však rozsah těchto textů představuje veliký problém, ať už jde o povinné interpretace či analýzy. Problém nastává již u samotného porozumění textu během individuálního čtení, kdy mají žáci za úkol sbírat a třídit informace s ohledem na literární teorii a historii.

Chorvatská vláda přijala na podnět ministerstva kultury Národní čtenářskou strategii (2015 – 2020) s cílem analyzovat problém se společenskými faktory podílejícími se na současném stavu.

Vzdělávací agentura také zorganizovala IV. sympózium učitelů s názvem Čtení pro život i školu, jež bylo celé zaměřeno jen na čtenářství.

Vzhledem ke všem dostupným zdrojům, můžeme konstatovat, že v Chorvatsku probíhá spousta programů zaměřujících se na zlepšení čtenářské gramotnosti, jichž se však většinou účastní motivovaní učitelé a studenti s rozvinutými čtenářskými schopnostmi. Nicméně slabí čtenáři často zůstávají mimo.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Erasmus+

AGENCY FOR
MOBILITY AND
EU PROGRAMMES

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SLOVENSKO

V testech PISA 2015 získalo Slovensko ve čtenářské gramotnosti 453 bodů, průměr zemí OECD byl 493. Stejně jako v předešlých testech skončili slovenští žáci s podprůměrným výsledkem. Oproti roku 2012 dokonce skóre o 10 bodů kleslo. V kritické skupině se v obou případech nacházelo podobné množství studentů (32.1 %, resp. 28.2 %).

Tito žáci neovládají dokonce ani základní čtenářské schopnosti nezbytné pro další vzdělávání. Většina z nich pak navštěvuje střední odborné školy a základní školy, ovšem počet těchto studentů se zvýšil i na gymnáziích. Velmi znatelné jsou pak rozdíly mezi děvčaty a chlapci, což se v testech PISA projevilo i celosvětově (rozdíl 27 bodů v roce 2015). Na Slovensku získala děvčata o 36 bodů více než chlapci, v letech 2003 a 2012 byly rozdíly podobné. V posledním šetření se pak rozdíl snížil o 11 bodů.

Podle studie provedené Slovenskou školní inspekcí až 71,3 % středních škol nemá žádnou strategii na zlepšení čtenářské gramotnosti, ačkoli podle principů a cílů středního vzdělávání je systematická práce s texty součástí vzdělávacího procesu. Ta samá studie pak zdůrazňuje také vzdělávání učitelů. Studie také poukazuje na fakt, že nezbytnou pomůckou jsou školní knihovny s odpovídajícími knihami. Nicméně průzkumy ukazují že téměř polovina škol nedisponuje vhodnými prostory a přibližně 24 % škol nemá knihovnu vůbec.

ITÁLIE

V souvislosti s cíly strategie Evropa 2020 schválila italská vláda reformu vzdělávacího systému za účelem pojmenování a rozvíjení základních potřebných schopností ve vzdělávání v dnešní Evropě. Učitelé by se měli zasazovat o dosažení klíčových kompetencí, jež by každý Evropan měl ovládat, aby obstál v neustále se proměňujícím a různorodém světě. Koncem roku 2015 vydal Italský statistický úřad výsledky průzkumu zaměřeného na čtenářské zvyky a provedeného mezi italskou veřejností. 42 % respondentů od 6 let uvedlo, že přečetli alespoň jednu knihu za předchozích 12 měsíců pro účely jiné než školní či pracovní. V porovnání s předchozími průzkumy je tento výsledek podobný. 9,1 % italských domácností nevlastní jedinou knihu, 64,4 % vlastní maximálně 100 knih. Ženy čtou více než muži, žen-čtenářek je 48,6 %, mužů-čtenářů pak 35 %. Mezi respondenty od 11 do 19 let je 50 % čtenářů, v pozdějším věku procento klesá. Klíčovým faktorem je v tomto ohledu rodina – kde čtou oba rodiče, většinou pak čte i dítě. Méně se čte na jihu Itálie – přibližně každý třetí tam za poslední rok přečetl alespoň jednu knihu. Více se čte ve městech (51 % čtenářů) než na venkově (38,1 %). Zajímavé je, že čtenáři se také více zapojují do jiných kulturních či sportovních aktivit, hodnotí lépe svůj volný čas a žijí v lepší ekonomické situaci.

ČESKÁ REPUBLIKA

Podle českého ministerstva školství by čtenářská gramotnost neměla být rozvíjena jen učiteli českého jazyka, ale rovněž učiteli ostatních předmětů, kteří také za účelem výuky využívají různé texty, s nimiž by studenti měli dokázat pracovat – najít vhodné zdroje informací, přečíst je, porozumět, vyhledat důležité informace, porovnat je, interpretovat apod. V dnešní době se můžeme setkat se spoustou informačních zdrojů, např. knihy, časopisy, noviny, učebnice, internet atd. Studenti by s těmito zdroji měli umět pracovat, porovnávat je, nalézt relevantní údaje. Odborníci se většinou shodují na jednoduchém základním postupu popularizace literatury u mládeže. Měli bychom jim přestat říkat, aby četli stoleté knihy, a nechat je číst knihy aktuální, které je budou bavit. Mnohem jednodušeji bychom je pak dokázali naučit pracovat s textem jako takovým. A nemusíme používat pouze knihy, zejména na začátku můžeme se slabými čtenáři využít i jiné zdroje – film, internetové články či dokonce počítačové hry. Dokonale postačí jako zdroje pro analýzu a diskuzi ve třídě. Jak se můžeme dočíst z názorů některých učitelů, tato cesta přináší své plody. Učitel musí chtít v první řadě změnit něco sám u sebe.

Rovněž bychom neměli nutit děti číst víc a víc; místo toho bychom je měli naučit, že mohou mít čtení rády – pak si totiž dokáží sami najít cestu i k těm složitějším knihám. Školy by měly plnit roli jakýchsi literárních center, jež nabízejí různé zdroje zajímavých textů a slouží jako místo pro diskuzi a sdílení zkušeností a názorů.

- Čeští studenti pravidelně získávají podprůměrné hodnocení v testech PISA.
- Rámcový vzdělávací program dává školám i učitelům možnost sestavit si své vlastní učební plány, přičemž čtenářská gramotnost hraje důležitou roli v získávání tzv. klíčových kompetencí a plnění očekávaných výstupů.
- Většina učitelů stále používá zastaralý chronologický model ve výuce literatury.

2. 01.A1 Průzkum čtenářských kompetencí se zaměřením na studenty od 15 do 18 let ve 4 partnerských zemích – Itálii, Slovensku, Chorvatsku a České republice.

Na začátku dvouletého projektu provedli všichni partneři internetový průzkum. Dotazník čtenářských návyků byl vyplněn 8248 středoškolskými studenty ve všech partnerských zemích. V první řadě se dotazník zaměřoval na identifikování slabých čtenářů. Otázky přinesly cenné informace ohledně následujících věcí:

- Stav rozvinutých čtenářských návyků u cílové skupiny.
- Kolik času tráví studenti čtením.
- Osobní výběr literatury.
- Důvody, proč nečtou více.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

- Typy čtených textů (např. knihy, časopisy, noviny...)
- Vztah k titulům tzv. povinné školní literatury.
- Motivace ke čtení.
- Sebehodnocení čtenářských schopností.

Cíle průzkumu:

- Lepší porozumění slabým čtenářům z důvodu nalezení nejvhodnějšího řešení problému.
- Analýza čtenářských kompetencí a problémů slabých čtenářů.
- Vytvoření příručky pro budoucí zlepšování čtenářských kompetencí.

Shrnutí průzkumu z hlediska jednotlivých partnerských zemí

Chorvatsko

Průzkum byl proveden na 73 středních školách a zahrnoval 5331 respondentů. 43 % dívek, 57 % chlapců. Vzorek byl vyvážený co do věku (15 – 27,9 %, 16 – 24,8 %, 17 – 23 %, 18 – 24,3 %). Studenti ve věku 16 a 17 let čtou s vědším nadšením než ti ve věku 15 a 18, což se dá vysvětlit rozvojem osobnosti a hledáním čtenářských témat v 15 letech a končením střední školy spojeným s přípravou na další studia v 18 letech. Texty, jež studenti většinou čtou ve volném čase mimo školní předepsaná díla, jsou pak nejčastěji ve formě tištěných knih (28,7 %) a webových stránek (28,3 %), nejméně pak sahají po elektronických knihách. Na otázku, za jakých okolností by četli více, odpověděli, kdyby: 1. Byly knihy zajímavější; 2. Měli méně školních závazků. Hlavním důvodem, proč studenti nečtou více je pocit, že čtou příliš pomalu a nízké čtenářské sebevědomí. Nedostatek času je překvapivě až na posledním místě.

Slovensko

Z 1808 středoškoláků bylo nejvíce 18letých (41 %), dále pak 17letých (27 %). 48 % respondentů byly dívky, které čtou mnohem raději a mnohem častěji, 52 % pak chlapci. Všichni vnímají čtení jako velmi důležité. Chlapci častěji vyjadřují názor, že výběr knih je limitován školou, raději by si knihy vybírali sami, stejně tak jako čas strávený čtením.

Itálie

Dotazník vyplnilo 720 studentů Liceo Seguenza: 40 % 15letých, 26 % 16letých, 20 % 17letých a 14 % 18letých. 58 % byly dívky, 42 % chlapci.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Většina respondentů nahlíží na čtení jako na druhotnou aktivitu, již musí věnovat nějakou chvíli ze svého volného času. Uznávají, že čtení je velmi důležité, na druhou stranu mu nehodlají věnovat více času, než kolik je nezbytně nutné.

Česká republika

389 studentů (43 % 18letých) vyplněním dotazníku potvrdilo některé překvapivé informace. Lidé se domnívají, že dnešní mladí lidé příliš nečtou, což tito respondenti celkem spolehlivě vyvrátili. Předpokládali jsme také klesající popularitu papírových knih a stoupající oblibu digitálních médií; nicméně realita je jiná. Zajímavostí je, že s přibývajícím věkem stoupá čas trávený čtením, což se dá vysvětlit větší potřebou studovat k maturitě. Studenti si také rozšiřují obzory čtením různorodých internetových článků.

2. O2.A2. – Terénní práce

V letech 2017 a 2018 navštívili členové národních projektových týmů 21 škol. Ptali se kolegů a studentů za účelem nalezení problémů a důležitých prvků, které podporují, nebo naopak ztěžují práci na zlepšování čtenářské gramotnosti.

Seznam škol:

CHORVATSKO

- Second Gymnasium, Split
- First Gymnasium, Varaždin
- Josip Slavenski Gymnasium, Čakovec
- High school Čakovec, Čakovec
- Commercial School Čakovec, Čakovec
- High school Vladimir Prelog, Zagreb
- Gymnasium Sesvete, Sesvete
- First Gymnasium, Zagreb

ITÁLIE

- Istituto professionale per il commercio “Merendino”, Capo d’Orlando (Me)
- Istituto professionale per i servizi commerciali, Naso (Me)
- Liceo Scientifico “Archimede”, Messina
- Istituto Superiore “Emilio Ainis”, Messina
- Istituto Tecnico Industriale “Torricelli”, S. Agata di Militello

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SLOVENSKO

- Stredná zdravotnícka škola, Rožňava
- Obchodná akadémia, Rožňava
- Základná škola, Rožňava
- Gymnázium –Sobrance, Sobrance
- P. J. Šafárik Gymnázium, Rožňava

ČESKÁ REPUBLIKA

- Gymnázium Františka Křižíka, Plzeň
- Hotelová škola, Plzeň
- Gymnázium Jana Keplera, Hradčany

Z analýzy odpovědí oslovených učitelů vybíráme následující:

- Počet slabých čtenářů ve třídě: většina učitelů uvedla více než 50 %, několik pak 20 %.
- Učitel popsal existující kurikulum jako dokument předpokládající pouze žáky s dobrými čtenářskými schopnostmi.
- Učitel poznamenal, že existující kurikulum nenabízí aktivity a postupy pro slabé čtenáře.
- Učitelé nemají možnost přizpůsobit úkoly nadaným studentům.
- Je vyžadována detailní interpretace některých děl, což vyžaduje vysoké nároky na znalosti a schopnosti studentů a také jejich zájem.
- Motivace ke čtení povinných textů je velmi často ovlivněna počtem stránek jednotlivých děl.
- Učitelé zdůrazňují svoji vlastní nezávislost v doporučování vhodných textů.
- Učitelé si stěžují na nedostatek podpory ze strany svých kolegů i studentů a také na nedostatek času a možností změnit předepsané kurikulum a udělat něco navíc.
- Někteří učitelé přidávají k předepsané literatuře i současnější texty, jež jsou některým studentům známy.
- Učitelé chtějí po studentech čtení nahlas.
- Domnívají se, že slabí čtenáři by měli pracovat v malých skupinách.
- Někteří učitelé motivují studenty výběráním kratších povídek současných autorů, jež mohou být přečteny i prodiskutovány během jedné hodiny.
- Výběr žánrů a témat je velmi důležitý z hlediska motivace studentů. Studenti rádi sami navrhnou, co chtějí číst.
- Někteří učitelé hodnotí studenty po delších časových úsecích s ohledem na jejich aktivitu během diskuzí.
- Důležitý faktor je spatřován v ovlivňování slabších čtenářů těmi schopnějšími.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Erasmus+

AGENCY FOR
MOBILITY AND
EU PROGRAMMES

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

- Většina učitelů zřídka nebo vůbec nezařazuje inovativní motivační aktivity.
- Hlavním problémem je, jakým způsobem byla literatura studentům prezentována v jejich dětství, zejména pak jejich rodiči.
- Studenti často nejsou schopni nahlas přemýšlet o textu, který právě přečetli. Nerozumí textu, a nejsou schopni najít požadovanou informaci.
- Učitelé zdůrazňují důležitost zábavných aktivit a ohled na zájmy studentů.
- Důležitým faktorem je také schopnost soustředění a ochota obětovat volný čas čtení.
- Žánry jako fantasy nebo detektivky by mohly uspět u slabých čtenářů.
- Většina učitelů se snaží nalákat studenty na netradiční aktivity – lovení knih v knihovně, emoční čtení apod.
- Účel čtení: někteří učitelé se domnívají, že čtení obohatí slovní zásobu a podpoří správné vyjadřování. Jiní spojují čtení s emocemi, inteligencí a estetickým vnímáním.
- Čtenáři se rádi identifikují s hrdinou a prožívají jejich emoce či vnitřní růst.
- Většina učitelů se shodne, že dívky čtou více než chlapci. Dívky obvykle preferují emoční složku, chlapci zase detektivní a dobrodružné příběhy a současná témata.
- Studenti jsou více motivováni ke čtení, pokud se mohou sami podílet na výběru literatury.
- Slabí čtenáři se často bojí číst nahlas, neboť v této oblasti pociťují nedostatky, z nichž také pramení nezáměr o čtení.
- Učitelé se nedomnívají, že by jejich pohlaví mohlo nějakým způsobem ovlivnit ochotu studentů číst.
- Většina učitelů se domnívá, že ilustrace a obrázky mohou zvýšit zájem studentů o knihu, podnítit jejich zvědavost a překonat neochotu ke čtení.
- Studenti preferují tištěné knihy před těmi elektronickými.
- Většina učitelů se domnívá, že studenti jsou ke čtení předpojatí, protože je to pro ně povinná a nudná aktivita.
- Ekonomické a sociální faktory mohou ovlivňovat čtení, stejně tak čtenářské návyky rodičů.
- Studenti z chudších poměrů nemají dostatečné čtenářské schopnosti.

Z odpovědí studentů:

- Většina z nich čtení nemá ráda a považuje jej za zbytečné, stresující a nudné.
- Všichni zdůrazňují důležitost čtení (slovní zásoba, představivost, znalosti, sociální citění, porozumění světu kolem sebe atd.).
- Někteří zdůrazňují svoji slabou koncentraci při čtení, lenost či nedostatek času.
- Většině se nelíbí předepsaná literatura a preferuje vlastní výběr.
- Většina zdůrazňuje důležitou roli rodičů a prarodičů a čtení v předškolním věku.
- Často čtou bez porozumění, protože zkrátka musí číst a hledají obsahy na internetu.
- Zajímavá zápletky přebíjejí odpor k velkému počtu stránek.
- Upřednostňují papírové knihy před elektronickými. Papírové vypadají lépe, obsahují více barev. Elektronická kniha vypadá nudně.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

- Digitální pomůcky hrají velkou roli v otázce jejich motivace.
- Je pro ně důležité, aby rozuměli čtenému, aby téma bylo blízké jejich životům.
- Slabí čtenáři uvádějí, že délka textu ovlivňuje jejich schopnost textu porozumět.
- Upřednostňují dělení textu na kratší části a kapitoly, které jim pomáhají se v textu orientovat.
- Většina z nich se nedomnívá, že rozsah textů může ovlivnit jejich ochotu číst mimo školu.
- Mimo školu nejraději čtou romány, počet stránek nehraje roli, pokud si volí příběh, který je zajímá.
- Všichni se shodnou, že velký výběr témat a žánrů podporuje jejich chuť číst, stejně tak jako učitel, jenž je nechá samotné zvolit vlastní text.
- Počátek čtenářských problémů většinou spatřují v 5. třídě ZŠ s rostoucími nároky na množství čteného a zdůrazňují roli učitele jako hlavního motivátora.
- Mají rádi koncept „chytrého čtenáře“, který chápou jako přemýšlení o kontextu a čtení mezi řádky.
- Někteří zdůraznili kritické myšlení během čtení, obzvláště pak u médií.
- Tvrdí, že čtení změnilo jejich pohled na svět a jednotlivá témata, či názory, které považovali za neměnné.
- Mimo jinými motivačními faktory zmiňují také tabuizovaná témata.
- Slabí čtenáři považují za velmi důležité, že se mohou podílet na výběru textu. V opačném případě nejsou příliš ochotni číst.
- Někteří žáci se obávají číst nahlas před přísným učitelem.
- Zmiňují také jiné volnočasové aktivity.
- Digitální pomůcky mohou pomoci s motivací ke čtení, s porozuměním už těžko.
- Pokud by mohli spálit nějakou knihu, většina by vybírala mezi učebnicemi nebo doporučenou literaturou.
- Knihu považují za: vesmír k prozkoumání, poklad plný neznámých slov, realitu několika lidí, prostředek k navštívení jiné reality, pomůcku k zapálení krbu, mlhu plnou slov a obrazů.
- Své nečtení svalují na své okolí, protože nikdo v jejich okolí nečte.
- Je pro ně velmi obtížné zorientovat se v literatuře, vybrat si knihu. Očekávají, že učitel bude ten, který jim pomůže. Rádi si také nechají doporučit knihu od kamarádů.
- Ze stejného důvodu se také vyhýbají knihovnám – cítí se tam ztraceni a netuší, co si tam vybrat.
- Účel čtení vidí studenti zejména ve škole a známkách.
- Nelíbí se jim, že čtení je samotářská aktivita, přitom oni by raději trávili čas se svými kamarády.
- Postoj učitele u nich velmi ovlivňuje chuť ke čtení.
- Filmy a komiksy spolu s ilustracemi se staly největšími zdroji motivace ke čtení.

Pro práci s mladými čtenáři navrhuji učitelé následující:

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

1. Na začátku střední školy zjistit čtenářské schopnosti, motivaci a ochotu ke čtení (pohovor, dotazník atd.)
2. Vždy začněte u studentů a jejich zájmů, postojů, myšlenek a nechte je navrhnout motivační aktivity ke čtení.
3. Rozšiřte nabídku textů mimo kurikulum a pomozte s výběrem.
4. Nabídněte současné texty jako úvod a motivaci ke čtení těch povinných.
5. Hovořte se studenty a obtížích, s nimiž při čtení zápolí.
6. Volte kratší texty různých žánrů.
7. Je důležité číst pro radost.
8. Volte texty vyžadující kritické myšlení.
9. Ve výuce propojujte čtené dílo s dalšími materiály – film, hudba apod.
10. Prostřednictvím výukových aktivit zvyšujte povědomí o čtení a jeho důležitosti pro vzdělávání a život.
11. Vnímejte obtíže a aktivity, jež je způsobují.
12. Dejte studentům zpětnou vazbu na základě individuálního plánu.
13. Ved'te studenty k sebehodnocení.
14. Učitelé by při výběru textů měl zapojit vlastní fantazii a kreativitu.
15. Učitelé by měli upravit plošně předepsanou literaturu pro potřeby svých studentů.
16. Vytvořte čtenářské dílny.
17. Dejte studentům vzory (učitele, rodiče, spolužáky).
18. Podporujte čtení nahlas.
19. Drama může být způsobem, jak přiblížit literaturu studentům a zahrnout průřezová témata a mezipředmětové vztahy.
20. Slabým čtenářům můžeme doporučit komiks či povídku, hraní na hudební nástroj jako aktivitu spojenou se čtením či tvorbu kostýmů jednotlivých postav.
21. Je třeba okysličit školní knihovny, kde nemusí stát jen učitel, ale třeba studenti se zájmem o literaturu.
22. Učitelé by měli uvádět jednotlivé knihy zajímavým způsobem.
23. Vrstevníci mohou pomoci se zdokonalováním čtenářské úrovně, ať už skrze kooperativní výuku, nebo při doučování.
24. Pozorovat a podporovat zlepšování studentů.
25. Implementovat inovativní postupy kdekoli je to možné.
26. Podporovat studentův samostatný rozvoj.
27. Překonávat závažné překážky (sociální, kulturní, ekonomické, rasové apod.)
28. Zvýšit vzájemnou výměnu informací, znalostí a dovedností.
29. Začít úzce spolupracovat s rodiči, kteří mohou ovlivnit studentovu ochotu číst ve volném čase.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Erasmus+

AGENCY FOR
MOBILITY AND
EU PROGRAMMES

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Na školní úrovni

1. Otevřete na školní úrovni téma slabých čtenářů a vytvořte konkrétní aktivitu.
2. Zvyšte zapojení slabých čtenářů ve školních aktivitách (mimorámcové aktivity – např. redakce časopisu, školní kulturní akce apod.)
3. Spolupracujte s ostatními učiteli na podpoře slabých čtenářů. Vytvořte pracovní skupinu a připravte program pro studenty.
4. Důležitým předpokladem je spolupráce s vedením školy.
5. Pomoc by také měla přicházet od dalších odborníků – školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce apod.
6. Knihovny by měly organizovat množství kulturně-vzdělávacích akcí, ale také se zaměřit na individuální práci se studenty a dokázat jim doporučit vhodnou literaturu.
7. Podporovat další vzdělávání učitelů, aby si uvědomovali všechny specifické potřeby svých studentů a dokázali u nich rozvinout schopnosti porozumění textu a další práce s ním.

Obecné závěry

Srovnáním různých metod, analýzou výsledků předchozích projektových aktivit i studií jednotlivých partnerů došli všichni partneři k následujícím bodům ovlivňujícím vzdělávání slabých čtenářů:

- Dospívající slabí čtenáři jsou považováni za nečtenáře bez dostatečných čtenářských schopností a motivace. Toto je však pouze jednoduché označení, z něhož nevyplývá nic konkrétního.
- Tradiční vzdělávací postupy a selektivní systém s daným souborem předmětů s velmi svazujícími osnovami.
- Vzdělávání orientované na dosažení cílů (slabí čtenáři se v tomto systému necítí dobře).
- Vzdělávací programy se soustředí téměř výhradně na předepsanou literaturu.
- Převládá frontální výuka.
- Výběr materiálů, metod, organizace výuky a testování je striktně zaměřeno na předem dané výukové cíle.
- Testování je zaměřeno na znalosti a hodnotí pouze výkon jednotlivce.
- Primárním cílem je přenos obsahu (obsahově zaměřené učení), znalosti tohoto obsahu jsou pak hodnoceny (výkonově orientovaný systém).
- Analýza silných a slabých stránek žáka přichází na konci výukového bloku, což je u slabých čtenářů pozdě.
- Instrukce jsou zaměřeny na obsah předmětu (učení něčeho místo učení pro něco a pochopení) a plní externě definované cíle a úkoly.
- Výuka není doplňována podpůrnými instrukcemi, chybám se nepředchází, pouze se na ně reaguje.
- Rozsah a udržitelnost kvalitních metod naráží na nedostatek času.
- Chybí systematické čtenářské vzdělávání.

X. GIMNAZIJA „IVAN SUPEK“

Agencija za odgoj i obrazovanje
Liceo Scientifico Statale Seguenza
Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika
Střední škola Náhorní
Aquilonis d.o.o.

Handbook for reluctant, struggling and poor readers

(project no. - 2016-1-HR01-KA201-022159)

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

- Nedostatek konkrétních pomocných programů.
- Nedostatečné vzdělávání učitelů a jejich podpora na poli diagnostiky žáků.
- Výběr textů a úkolů je obvykle vázán národním vzdělávacím rámcem a požadavky ke zkouškám.
- Texty jsou často zastaralé pro studenty v 21. století.
- Vývojové vady učení (dyslexie, dysortografie, dyskalkulie) by měly být při výuce brány v potaz. Často se tento problém setkává s nepochopením.¹
- Rozdíly ve znalostech, kulturním povědomí a schopnosti vyjadřování předávaných rodiči na děti.
- Studenti z vyššího sociálně-ekonomického prostředí mívají širší povědomí o dění ve světě kolem nich.
- Nová média, která dosáhla na úrovni komunikace vysoké pozice, oslabila znatelně vztah ke čtení.
- Nedostatek rodičovské podpory.

Dospívající, kteří budou mít možnost svobodně si volit svoji četbu odpovídající jejich zájmu a potřebám, mohou šířit kladný vztah ke čtení mezi své vrstevníky. Přispějí tak ke kultivaci čtenářského prostředí a pomohou motivovat ostatní. Tito lidé budou pro ostatní nejen vzorem, ale i jejich podporou. Jakmile tento proces započne, měl by být poháněn efektem sněhové koule, kdy se k původnímu jádru budou nabalovat další a další jednotlivci. Touto cestou se vytvoří také nové sociální vazby. S rostoucím publikem začne rovněž růst i poptávka po nových aktivitách, čehož by se mělo správně využít. Tyto hmatatelné výsledky by pak měly mít dopad na evropské vzdělávání a jeho směřování. Dalším důsledkem rovněž bude změna sociálního a vzdělávacího prostředí.

Upozornění!

Zprávy jednotlivých partnerů týkající se výše zmíněných aktivit a jejich výsledků jsou dostupné na jednotlivých webových stránkách.

¹Od studentů se očekává pokrok ve čtení a psaní v předepsaném tempu s použitím pouze jedné metodologie. Slabí čtenáři jsou často diagnostikováni jako dyslektici, ovšem diagnostika by měla znít spíše „slabý čtenář“ (Suchodoletz, W. Von, 2003) a cílem by mělo být vyřešení problému.